

Předmluva	VII
I. kapitola – Barbaři a křesťané	1
1. Počátek na troskách	1
1.1 Evropská civilizace není pokračováním antiky	1
1.2 Evropské národy nejsou potomky Latinů či Galorománů	2
1.3 Barbaři zaplavili Evropu	3
1.4 Na periferii civilizace	5
2. Řekové a Římané nebyli humanisty evropského ražení	6
2.1 Obraz antiky je v evropské tradici silně zidealizován	6
2.2 Tvrdá realita klasického Řecka	7
2.3 Římská republika byla státem drsných dobyvatelů	8
3. Evropská civilizace byla od počátku křesťanská	10
3.1 Jenom církve neutonula v záplavě barbarství	10
3.2 Církev přetváří duchovní život barbarů	11
3.3 Církev uchovává duchovní hodnoty předchozích civilizací	12
4. Duchovní pouto mezi antikou a středověkem	14
4.1 Prvotní křesťanství bylo cizí antickému myšlení	14
4.2 Proměna křesťanské víry	14
4.3 Křesťanství bylo povýšeno na státní náboženství	15
4.4 Otcové církve	17
4.5 Pomíjivá obec pozemská a věčná obec Boží	19
5. Pět století barbarských vpádů	20
5.1 Evropská civilizace vznikala dlouho a těžce	20
5.2 Pád ostrogótské říše	20
5.3 Arabové obsazují vizigótskou Hispánii	21
5.4 Vpád Slovanů, Avarů a Bulharů	21
5.5 Vikingové drancují Britské ostrovy	22
5.6 Vyvrácení Velkomoravské říše	23
5.7 Úpadek Franské říše	24
5.8 Konec barbarských vpádů	25
II. kapitola – Pokusy o politické sjednocení Evropy	29
1. Odkaz Karla Velikého	29
1.1 Císařská korunovace	29
1.2 Propojování Franků a Říma	29

1.3 Nová politika papežství	31
1.4 Proč se Karel nechal korunovat císařem?	32
1.5 Založení politické Evropy	33
1.6 Vznik císařské tradice	34
1.7 Obnovení říše	35
2. Porážka teokracie	36
2.1 Církev má garantovat správný řád světa	36
2.2 Spirituálie a temporálie	37
2.3 Pokus o nadvládu nad Evropou	38
2.4 Porážka císaře i papeže	39
2.5 Vznik mocenského dualismu	40
3. Neúspěch Habsburků	41
3.1 Habsburkové se stali nejmocnějšími panovnicími v Evropě	41
3.2 Možnosti a omezení při sjednocování veleříše	42
3.3 Evropa proti Habsburkům	44
3.4 Politické důsledky porážky Habsburků	44
4. Velký národ	45
4.1 Francie za náboženských válek	45
4.2 Král Slunce zahájil éru francouzského hegemonismu	46
4.3 Mír chýším, válku palácům	47
4.4 Francouzská republika začíná překreslovat politickou mapu Evropy	49
4.5 Válka proti druhé koalici	50
4.6 Další koaliční války	51
4.7 Císař Západu	52
4.8 Kontinentální blokáda	53
4.9 Francie od Baltu k Jadranu	54
4.10 Válečná tažení pro upevnění kontinentální blokády	54
4.11 Pád Napoleonovy říše	56
5. Tisíciletá říše nordických nadlidí	58
5.1 Politické sjednocení učinilo z Německa nejsilnější evropskou velmoc	58
5.2 Německé záměry v roce 1914	60
5.3 Krach válečných plánů	60
5.4 Německo prohrálo v „opotřebovací“ válce	62
5.5 Od porážky k nové válce	63
5.6 Dobytí Evropy	64
5.7 Blesková válka	66
5.8 Rozhodující zlom ve válce	68
5.9 Manévrová tanková válka	70
5.10 Totální porážka Německa	71

6. Lze sjednotit Evropu na bázi dobrovolnosti?	73
6.1 Pokusy o násilné sjednocení Evropy vždy posílily její pluralitu	73
6.2 Dobrovolné sjednocování se stalo reakcí na mimoevropskou hegemonii	73
III. kapitola – Evropa v bázni Boží	77
1. Evropa mnichů	77
1.1 Církev se stává hybatelem dějin	77
1.2 Svatý Benedikt – patron Evropy	77
1.3 Regula Benedicti	78
1.4 Kláštery rozšiřují civilizaci	79
1.5 Mniši vytvářejí duchovní jednotu rodící se Evropy	80
2. Tvář Evropy v 10. století	82
2.1 Politický chaos	82
2.2 Hospodářská nerozvinutost Evropy	83
2.3 Metla soukromých válek	83
2.4 Úpadek církve a clunijská reforma	84
3. Jak se z římského biskupa stal papež	85
3.1 Římská církev jako centrum všecírkevního communia a pravověrnosti	85
3.2 Římský biskup se stává arbitrem a dědicem světovládné tradice	87
3.3 První papež	88
3.4 Říšské církve nahrazují antické communium	89
3.5 Šíření víry	89
3.6 Padělatelé listin	91
4. Evropa papežů	93
4.1 Proč papeže volí kardinálové	93
4.2 Papežská monarchie	94
4.3 Válka a mír	96
4.4 Čas a vědění patří Bohu	97
4.5 Žebravé řády	98
4.6 Univerzity	99
4.7 Scholastika	101
5. Krize církve	102
5.1 Papežské schizma	102
5.2 Svatokupectví	103
5.3 Duhovenstvo propadá mamonu	104
5.4 Duchovní krize	105
5.5 Konciliární hnutí	105

6. Reformace a protireformace	108
6.1 Víra Martina Luthera	108
6.2 Protestanti	110
6.3 Reformovaná církev Jana Kalvína	111
6.4 Anglikánství	112
6.5 Katolická reforma nazývaná také protireformace	113
6.6 Tovaryšstvo Ježíšovo	115
7. Náboženské války	117
7.1 Politické příčiny náboženských válek	117
7.2 Třicetiletá válka	119
7.3 Náboženské války nepřinesly náboženskou svobodu	120
7.4 Politika se odděluje od náboženství	121
7.5 Zánik politické moci církve	122
IV. kapitola – Evropská expanze	125
1. Ohrožení ze strany islámu	125
1.1 Muslimové oddělili Evropu od jižního a východního Středomoří	125
1.2 Konsolidace evropské civilizace	126
2. Křížové výpravy	126
2.1 První rozkvět Evropy	126
2.2 Křižáci vpadli do civilizovanějších zemí	128
2.3 Vojenská síla Evropy	128
2.4 Myšlenka svaté války	129
2.5 Politické výsledky křížových výprav	130
2.6 Duchovní a kulturní význam křížových výprav	132
3. Humanismus jako úsvit modernity	132
3.1 Pád Cařihradu	132
3.2 Moderní doba začíná převratem v lidském myšlení	134
3.3 Člověk je mírou všech věcí	137
3.4 Antické myšlenky byly katalyzátorem, nikoli původcem	138
4. Ovládnutí oceánů	140
4.1 Proč byla Evropa první?	140
4.2 Nové podněty působí ve vzájemné souvztáznosti	142
4.3 Směr oceán, cíl neznámý	143
4.4 Portugalsko ztrácí pozice	145
4.5 Španělská éra	145
4.6 Nizozemí přebírá štafetu	146

4.7 Francie a Anglie jsou zatím druhořadými mocnostmi	147
4.8 Itálie a střední Evropa se propadají do hospodářské bezvýznamnosti	147
4.9 Východní Evropa je izolována od evropského vývoje	148
5. „Evropský zázrak“	148
5.1 Převaha Evropanů narůstá	148
5.2 Nové pojetí vědy	150
5.3 Všeobecná gramotnost	152
5.4 Průmyslová revoluce	153
5.5 Věk železnic	153
5.6 Většinu bohatství začínají vytvářet nové společenské vrstvy	154
5.7 Převaha Evropy v institucích	155
5.8 Dobyvateli se stávají národní státy	156
5.9 Politické strany	156
5.10 Bankovníctví a finanční trhy	158
5.11 Obchodní společnosti	158
5.12 Technické školy	159
6. Dobyť světa	160
6.1 Evropskou expanzi nezastavily ani války	160
6.2 Anglie zatlačuje Nizozemsko	160
6.3 Velká Británie poráží Francii	161
6.4 Napoleonské války z pohledu Velké Británie	162
6.5 Královna vln	163
6.6 „Národ kramářů“	164
6.7 Rovnováha moci	165
6.8 Vrchol evropské expanze	167
7. Zánik světového panství	168
7.1 Odvrácená tvář evropské civilizace	168
7.2 Pád evropské moci	169
7.3 Rozpad kolonialismu	170
7.4 USA přebírají roli vůdce Západu	171
V. kapitola – Svoboda a rovnost	173
1. Předmoderní kořeny individualismu	173
1.1 Tradiční společnosti jsou v politice kolektivistické	173
1.2 Každý člověk je neopakovatelným stvořením Božím s vlastní vůlí	175
1.3 Spor o universalie	176
1.4 Přirozené právo a vůle jednotlivce	176
1.5 Vůle jednotlivce může zakládat jeho práva	177

2. Morální rovnost lidí	179
2.1 Křesťanská města	179
2.2 Křesťanský univerzalizmus	180
2.3 Křesťanský dualismus	182
3. Myšlenka suverenity	185
3.1 Barbarští váleční vůdci	185
3.2 Králové z Boží milosti	185
3.3 Král je mrtev – ať žije král!	186
3.4 Státní moc je absolutní a nedělitelná	187
4. Jednotlivec má práva	188
4.1 Jednotlivec je nositelem subjektivních práv	188
4.2 Přirozené právo se stává souhrnem subjektivních práv	190
4.3 Povýšit bezprávné do občanského stavu	190
4.4 Svoboda na anglický způsob nepotřebuje abstraktní lidská práva	191
5. Přirozený stav a společenská smlouva	193
5.1 Bůh odchází z politiky	193
5.2 Politika jako projev pudu sebezáchovy	195
5.3 Vládnout je třeba se souhlasem ovládaných	196
5.4 Racionalistické spekulace se staly kolébkou moderní ústavnosti	197
6. Hledání hranic moci	199
6.1 Vznik prvního parlamentu	199
6.2 Parlament se stává zákonodárcem	200
6.3 Dělbá moci má zabraňovat zneužití moci	201
6.4 Dělbá moci je zárukou politické svobody	203
6.5 Vláda odpovědná parlamentu	205
6.6 Role politických stran při parlamentní kontrole vlády	207
7. První demokracie	208
7.1 Nový Boží lid se plaví přes oceán	208
7.2 Náboženská tolerance vystřídala fanatismus	210
7.3 Víra a svoboda se staly nerozlučnými družkami	211
7.4 Osadníci vytvářejí nové formy politického zastoupení	212
7.5 Vzpurné sněmovny	213
7.6 Vzpoua za práva Angličanů v Americe	215
7.7 Proměna vzpoury v revoluci	215
7.8 Lid se stává suverénem	217
7.9 Demokracie se zakládá psanou ústavou	220
7.10 Demokratické instituce vyrostly z evropské tradice	222

VI. kapitola – Pod praporem pokroku	223
1. Myšlenka pokroku	223
1.1 Dějiny se řídí Božím záměrem	223
1.2 Věk ducha	224
1.3 Světlo rozumu	225
1.4 Všechno je špatně	226
1.5 Idea pokroku	227
1.6 Náboženství překáží pokroku	227
1.7 Deismus – přestupní stanice na cestě k ateismu	228
1.8 Světlé zítřky	229
2. Lesk a bída absolutních monarchů	230
2.1 Vznik moderního úřednictva	230
2.2 Politická ekonomie	231
2.3 Inteligence	232
2.4 Symbióza pokroku a absolutismu	233
2.5 Každý je služebníkem státu	234
2.6 Modernizace habsburské říše	236
2.7 Reformy zasahují celou Evropu	237
3. Evropská revoluce pod taktovkou Francie	238
3.1 Co očekávali Francouzi od státu	238
3.2 Čeho se Francouzi nedočkali od králů	239
3.3 Co si Francouzi slibovali od svolání Generálních stavů	240
3.4 Velká francouzská revoluce se stala mytologií politických dějin Evropy ..	241
3.5 Kdo vyjadřuje vůli lidu?	242
3.6 Revoluce roku 1789	243
3.7 Deklarace práv člověka a občana	244
3.8 Francie vyhlásila válku	246
3.9 Revoluce roku 1792	247
3.10 Blaho republiky žádá popravu krále	249
3.11 Revoluce roku 1793	250
3.12 Revoluční diktatura nahrazuje demokratickou ústavu	251
3.13 Teror vyrůstá z vnitřního vývoje revoluce	253
3.14 Teror má uskutečnit vůli lidu k revoluční ctnosti	256
3.15 Revoluce roku 1794	257
3.16 Ukončit revoluci se nedaří	260
3.17 Napoleon získává a stabilizuje státní moc	261
3.18 Restaurace Bourbonů nevrátila starý režim	263
3.19 Evropská revoluce pokračuje	264
3.20 Evropská revoluce za svobodu a rovnost zvítězila v roce 1848	266

4. Národ nade vše	267
4.1 Jak vzniká národ?	267
4.2 Slovo národ měnilo svůj význam	268
4.3 Středověké politické národy	270
4.4 Národ obývá svoji vlast	270
4.5 Národy jsou přirozenou formou existence lidstva	274
4.6 Splynutím lidu a národa se zakládá demokratický národní stát	275
4.7 Rodí se nové národy	276
4.8 Fenomén nacionalismu	278
4.9 Politické důsledky nacionalismu	279
5. Kult síly	282
5.1 Buržoazie a proletariát	282
5.2 Systém pozitivní vědy	283
5.3 Mravnost a spravedlnost jsou nevědecké	284
5.4 Politické ideologie	285
5.5 Politická hnutí	288
5.6 Imperialismus	289
5.7 Politická moc smí zasahovat do všeho	291
VII. kapitola – Konec evropské nezávislosti	293
1. Velká válka	293
1.1 Masakr	293
1.2 Vnitropolitické příčiny války	294
1.3 Vystřízlivění z válečného opojení	297
1.4 Totální válka se vede i v zázemí	298
1.5 Rusko se zhroutilo první	299
1.6 Zhroucení Německa a Rakouska-Uherska	301
2. Mír vítězů	302
2.1 Diktát z pozice síly	302
2.2 Právo národů na sebeurčení	304
2.3 Rychlý konec poválečných nadějí	308
2.4 Škodí demokracie národům?	310
3. Nacionálněsocialistická revoluce	312
3.1 Světová hospodářská krize podlomila důvěru v demokracii	312
3.2 Nacismus jako pokroková a revoluční ideologie	314
3.3 Vědecký rasismus	316
3.4 Vznik panské rasy	320
3.5 Tažení Árijců na jih	321

3.6 Rasa, národ a stát	322
3.7 Revoluční státostrana	325
3.8 Cesta do říšského kancléřství	327
3.9 Hitlerova revoluce	329
3.10 Glajchšaltování	331
3.11 Postavení občana v nacistickém státě	332
3.12 Zahraniční cíle nacismu	334
4. Rozdělení Evropy	336
4.1 Společnost národů	336
4.2 Politika usmiřování	337
4.3 Vznik nacistické Evropy	340
4.4 Protihitlerovská koalice	347
4.5 Formování poválečné Evropy	349
4.6 Rozpad protihitlerovské koalice	353
4.7 Lidové demokracie	356
4.8 Rozdělení Německa dokončilo rozdělení Evropy	357
4.9 Rozdělení Evropy bylo důsledkem ztráty její politické nezávislosti	359
5. Komunistická revoluce	360
5.1 Materialistická teorie pokroku	360
5.2 Marxovo pojetí třídního boje	362
5.3 Revoluční poslání proletariátu	363
5.4 Každému podle jeho potřeb	364
5.5 Diktatura proletariátu	365
5.6 Revoluce se odkládá	367
5.7 Epocha imperialistických válek a proletářských revolucí	368
5.8 Leninská avantgarda proletariátu	369
5.9 Leninova revoluce	370
5.10 Rodí se totalitní diktatura	371
5.11 Spor o industrializaci	374
5.12 Kolektivizace a teror	375
5.13 Vývoz komunismu do Evropy	377
5.14 Politická tkáň komunistické totality	379
5.15 Hospodářské neúspěchy komunismu	381
5.16 Krach komunismu	384
5.17 Zázračný rok 1989	387
5.18 Pokusy na lidské společnosti nepotvrdily správnost teorie	389
5.19 Odchod Ruska z Evropy neobnovil evropskou nezávislost	391
Epilog – Sjednocení Evropy jako politický problém	393
1. Unie evropských federalistů a Evropská meziparlamentní unie	393

2. Evropské hnutí a Rada Evropy	394
3. Cesta k Evropskému společenství uhlí a oceli	396
4. Nejvážnější pokus o politické sjednocení Evropy	398
5. „Velký národ“ poprvé	399
6. Vznik Evropského hospodářského společenství	401
7. Politický charakter EHS	402
8. Britská konkurence	404
9. „Velký národ“ podruhé	405
10. Rozšíření EHS	407
11. Evropská rada	408
12. Evropský parlament	410
13. Návrhy na další sjednocování Evropy	412
14. Chrám Evropské unie	413
15. Rozšíření Unie a reforma institucí	416
16. Ústava pro evropské občany	418
17. „Velký národ“ potřetí	419
18. Reformu institucí provedla Lisabonská smlouva	421
19. Účel politického sjednocení Evropy	422
20. Idea politické Evropy	423
Použitá literatura	427
Jmenný rejstřík	431